

Počastvovan mentorstvom, zahvaljujem se uvaženom prof.dr. Mile Matijeviću na motivaciji za izabranu naučnu oblast kao i na njegovoj velikodušnoj podršci i saradnji.

Uvod

Zakonima o krivičnom postupku u Bosni i Hercegovini (ZKP BiH, ZKP BD BiH, ZKP FBiH i ZKP RS) od 2003. godine uvedena su mnoga nova zakonska rješenja i novi pravni instituti da bi se odgovorilo potrebi efikasnog suzbijanja kriminaliteta i borbe protiv složenih i savremenih krivičnih djela i istovremeno zaštitila univerzalno priznata prava i slobode čovjeka.

Najveće izmjene, u odnosu na raniji krivični postupak, sastojale su se u izmjenjenoj ulozi subjekata krivičnog postupka. Ovlaštenja koja je po ranijem zakonu u krivičnom postupku, imao istražni sudija, prenesena su na tužioca.

Tako da se, po novom ZKP, krivični postupak može pokrenuti i provesti samo po zahtjevu nadležnog tužioca (**princip akuzatornosti**).

Time je nadležnost za provođenje istražnog postupka u cjelosti data tužiocu koji neka od svojih ovlaštenja može prenijeti na ovlaštena službena lica a koji opet moraju djelovati pod njegovim rukovođenjem i nadzorom.

Tako je tužilac od početka, to jest od samog otkrivanja krivičnog djela, u situaciji da usmjerava istražni postupak i obezbjeđuje zakonitost pribavljanja dokaza, što mu omogućava efikasno podizanje optužnice, i njeno zastupanje na glavnom pretresu.

Izmjenjenom ulogom tužioca, izmjenila su se i ovlaštenja ovlaštenih službenih lica u istražnom postupku u pogledu validnosti dokaza koje pribave, naravno ako su ti dokazi pribavljeni u skladu sa zakonom, čime je ojačan i položaj ovlaštenih službenih lica u istražnom postupku.

Ovim radom akcent se daje pitanju **istrage i istražnog postupka** u BiH. Pravi se paralela sa ranijim zakonima iz ove oblasti i sadašnjim, trenutno važećim. Takođe, u obzir se uzimaju i entitetski zakoni te se i u njima ukazuju pitanja iz oblasti istrage i istražnog postupka. Kako bi ova tema približila na najadekvatniji način, rad je podjeljen kroz tri cjeline.

U prvom dijelu rada cilj je da se prikaže jasna slika o ulozi svakog od subjekata krivičnog postupka u fazi istražnog postupka, počev od tužioca preko ovlaštenih službenih lica, preko osumnjičenog njegovog branioca pa do sudije za prethodni postupak. Naime, stupanjem na snagu novog zakona o krivičnom postupku, došlo je do značajne izmjene uloge subjekata krivičnog postupka u istrazi. Te izmjena se ogledaju u promjeni nadležnosti za vođenje istrage i koncepta same istrage, te je nadležnost za istragu sa suda prešla na tužioca, a takođe sublimiran je raniji pretkrivični postupak i prethodni krivični postupak u jednu i jedinstvenu istragu kojom rukovodi i koju nadzire tužilac.

Drugi dio rada tematski spaja tok istrage i radnje dokazivanja, te se obrađuju posebne istražne radnje kao noviji oblik radnji dokazivanja ustanovljen novim zakonom o krivičnom postupku. Takođe, uočava se da je tok istrage i radnje dokazivanja, usko vezan i komplementaran sa uslogom subjekata u ovom procesu. Tok istrage i radnje dokazivanja ukazuju na specifičnosti pojedinih situacija u toku istražnog postupka, počev od saznanja za postojanje sumnje da je počinjeno krivično djelo do pojedinih radnji dokazivanja.

Treći dio rada ukazuje na mjere za obezbjeđenje prisustva osumnjičenog u postupku i uspješno vođenje postupka predstavljaju takozvane radnje procesne prinude koje se sastoje u različitim oblicima ograničavanja lične slobode osumnjičenog. Zbog njihovog značaja i intenziteta kojim se ograničavaju neke osnovne slobode i prava građana, ove mjere su izdvojene u posebno poglavlje ovog rada kako bi se i na ovaj način ukazalo na specifičnost ovih mjera i njihove primjene.